

Спеціалізованій вченій раді ДФ 26.055.062
Державного торговельно-економічного
університету,
(02156, м. Київ, вул. Кіото, 19)

РЕЦЕНЗІЯ

**доктора економічних наук Канєвої Тетяни Володимирівни
на дисертаційну роботу Жарікова Антона Юрійовича
на тему «Бюджетно-податкова політика
в умовах економічних перетворень»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань «Управління та адміністрування»
за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**

Актуальність теми та загальна характеристика роботи.

Бюджетно-податкова політика суттєво впливає на створення відповідних умов для підвищення рівня розвитку національної економіки з урахуванням достатнього рівня збалансованості державних фінансів, дієвості бюджетного планування, системи міжбюджетних відносин, державного фінансового контролю. Виважений підхід щодо бюджетного планування є важливою передумовою ефективної соціально-економічної політики. Формування бюджету заслуговує відповідної уваги виходячи з необхідності підвищення результативності управління державними фінансами в умовах економічних перетворень. При розробці і реалізації фінансово-бюджетної політики країни достатньо важливим є формування дохідної частини бюджету. Важливим є зростання ефективності управління структурою податкових надходжень бюджету. Для підвищення ефективності формування доходів бюджету доцільним є забезпечення принципу інституційної стабільності податкового простору. З метою посилення впливу фінансової політики держави на суспільний розвиток потрібно вживати заходи, спрямовані на підвищення рівня бюджетної результативності, збалансованості, ефективності видатків бюджету в умовах обмеженості державних фінансових ресурсів. У даних суспільно-

економічних умовах важливим є визначення пріоритетних напрямів бюджетно-податкової політики, впровадження дієвих фінансових та бюджетних інструментів соціально-економічного розвитку країни.

Наукова цінність роботи полягає у комплексному дослідженні теоретичних засад та удосконалення методологічних положень формування бюджетно-податкової політики, підвищення фінансово-бюджетної результативності в умовах економічних перетворень.

Достовірність результатів дослідження, висновків, які містяться у дисертаційній роботі, в цілому є достатньою. Наукова проблема, досліджена автором, базується на аналізі законодавчих та нормативно-правових актів з питань формування бюджетно-податкової політики, статистичних і аналітичних матеріалів державних органів управління, наукових працях провідних вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів. Обґрунтованість та достовірність наукових висновків підтверджена їх практичним впровадженням у діяльність державних органів управління та публікацією матеріалів дослідження.

Особистий внесок здобувача полягає у розкритті сутності бюджетно-податкової політики в умовах економічних перетворень.

Наукові положення та висновки дисертаційного дослідження Жарікова А.Ю. є достатньою мірою обґрунтованими.

Мета та завдання дисертаційної роботи. Дисертаційна робота Жарікова А.Ю. присвячена вирішенню актуального наукового завдання – розкриття теоретичних засад та удосконалення методологічних положень системи формування бюджетно-податкової політики, підвищення фінансово-бюджетної результативності в умовах економічних перетворень.

У дисертації здобувачем вирішено наступні завдання: розкрито сутність формування та реалізації бюджетно-податкової політики в умовах економічних перетворень; узагальнено та систематизовано досвід формування та здійснення бюджетно-податкової політики у країнах з розвинутою та трансформаційною економікою; удосконалено підходи щодо формування бюджетно-податкової

політики у системі соціально-економічного розвитку країни; розвинуто положення щодо інституційних засад бюджетно-податкових відносин; удосконалено положення щодо особливостей формування та реалізації пріоритетів бюджетно-податкової політики в умовах економічних перетворень; розвинуто підходи до розробки основних напрямів бюджетно-податкової політики у системі фінансово-економічних відносин; удосконалено підходи щодо дієвого використання бюджетно-податкових механізмів як складової фінансово-економічної політики держави.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розкритті сутності формування та реалізації бюджетно-податкової політики в умовах економічних перетворень, яка полягає у системі державного управління фінансово-економічними відносинами виходячи з пріоритетів розвитку суспільства, змін фінансово-економічного середовища, використанні сукупності адаптивних фіскальних інструментів відповідно до економічного стану, що надасть можливість підвищити обґрунтованість бюджетного планування, фінансово-бюджетну результативність в умовах недостатнього рівня податкових надходжень, необхідності динамічної збалансованості видаткової частини бюджету.

Удосконалено підходи щодо формування бюджетно-податкової політики у системі соціально-економічного розвитку країни; положення щодо особливостей формування та реалізації пріоритетів бюджетно-податкової політики в умовах економічних перетворень; підходи щодо дієвого використання бюджетно-податкових механізмів як складової фінансово-економічної політики держави.

Дістало подальший розвиток положення щодо інституційних засад бюджетно-податкових відносин, що сприятиме результативності суспільно-економічних перетворень; узагальнення та систематизація досвіду формування та здійснення бюджетно-податкової політики у країнах з розвинутою та трансформаційною економікою, що надасть можливість підвищити ефективність управління державними фінансами; підходи до розробки

основних напрямів бюджетно-податкової політики у системі фінансово-економічних відносин, що сприятиме забезпеченню дієвого впливу публічних фінансів на економічне середовище.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці та реалізації бюджетно-податкової політики, підвищення фінансово-бюджетної результативності в умовах економічних перетворень.

За результатами дисертаційної роботи опубліковано 10 наукових праць, у тому числі три статті у наукових фахових виданнях, одну статтю у наукових виданнях країн Європейського Союзу, 6 публікацій у збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських конференцій.

Опубліковані наукові праці дисертаційної роботи відображають зміст дисертації та отримані науково-практичні результати дослідження і відповідають встановленим вимогам.

Аналіз змісту дисертації. Дисертаційна робота складається із вступу, трьох розділів із висновками та списком джерел до кожного розділу, загальних висновків, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 222 сторінок. Дисертація містить 10 таблиць, 15 додатків, список використаних джерел включає 227 найменувань.

У вступі (с. 14-18) наведені дані про актуальність дослідження, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, висвітлені мета та завдання досліджень, наукова новизна одержаних результатів, їх практична значимість, відомості про апробацію результатів дисертації та публікації.

У розділі 1 висвітлено теоретичні засади формування бюджетно-податкової політики, у тому числі розкрито економічну сутність бюджетно-податкової політики; розвинуто основні засади формування і реалізації бюджетно-податкової політики у системі фінансово-економічних відносин, узагальнено та систематизовано досвід формування та здійснення бюджетно-податкової політики у країнах з розвинутою та трансформаційною економікою.

За результатами досліджень (розділ 2) здійснено аналіз становлення системи формування бюджетно-податкової політики України, у тому числі

розвинуто положення щодо інституційних засад системи бюджетно-податкових відносин в Україні, визначено особливості формування бюджетно-податкової політики як інструменту суспільного розвитку, удосконалено фінансово-бюджетні механізми забезпечення соціально-економічного розвитку.

У розділі 3 визначено основні напрями бюджетно-податкової політики в умовах економічних перетворень.

У висновках (с. 202-205) викладено здобуті у дисертаційній роботі найбільш важливі наукові та практичні результати, які висвітлюють успішне вирішення поставлених здобувачем наукових завдань.

Зауваження та дискусійні положення дисертації:

1. У дисертаційній роботі визначено, що доцільним є впровадження стратегічного планування в практику роботи головних розпорядників бюджетних коштів та складання ними належних планів діяльності на поточний і наступні три бюджетні періоди, орієнтовані на результат, з метою посилення відповідальності розпорядників бюджетних коштів за досягнення встановлених цілей, упорядкування і підвищення результативності та ефективності державних видатків (с. 28). Разом з тим, важливо було б більш поглиблено розкрити напрями підвищення результативності та ефективності державних видатків.

2. Автором зазначено, що використання інструментів та важелів бюджетно-податкової політики з метою стимулювання розвитку людського капіталу має бути комплексним з урахуванням впливу сукупності соціальних, економічних та інституційних чинників. (с. 111). Однак, доцільним було б більш поглиблено розкрити інструменти та важелі бюджетно-податкової політики.

3. У дисертаційному дослідженні визначено, що ефективність функціонування податкової системи певною мірою визначається рівнем поєднання та узгодженості фіскальної та стимулюючої складової (с.138). Проте, доцільним було б більш розгорнуто показати напрями та механізми поєднання та узгодженості фіскальної та стимулюючої складової функціонування податкової системи.

4. У дисертації зазначено, що бюджетна політика, що реалізується через систему бюджетних механізмів забезпечує бюджетну рівновагу та ефективний вплив на соціально-економічні процеси. (с. 165). Водночас, вагомим було б, на нашу думку, приділити більше уваги бюджетним механізмам, які забезпечують вплив на соціально-економічні процеси.

5. У дисертаційній роботі визначено, що політику державних видатків можна вважати ефективною за умови збільшення співвідношення сукупного показника результативності бюджетних програм до загального обсягу бюджетних видатків (с.174). Разом з тим, слід було б більш поглиблено розкрити результативність бюджетних програм.

Проте висловлені зауваження та побажання в цілому не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дисертаційного дослідження.

Загальний висновок. В цілому дисертаційна робота Жарікова Антона Юрійовича на тему: «Бюджетно-податкова політика в умовах економічних перетворень» є завершеним, самостійним, актуальним дослідженням, результати якого мають обґрунтовану наукову новизну, важливе теоретичне та практичне значення.

Представлені в дисертації наукові положення, висновки, пропозиції є обґрунтованими і у комплексі розв'язують наукове завдання розкриття теоретичних засад та удосконалення методологічних положень системи формування бюджетно-податкової політики, підвищення фінансово-бюджетної результативності в умовах економічних перетворень.

Всі ідеї, наукові результати, матеріали наукових досліджень розроблені та виконані здобувачем особисто, не містять текстових запозичень інших авторів без посилання на джерело. Всі публікації та дисертаційна робота виконані Жаріковим А.Ю. із дотриманням принципів академічної доброчесності.

Необхідно зазначити, що наведені зауваження не зменшують наукову цінність дисертаційного дослідження.

Враховуючи зазначене, дисертаційне дослідження відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор, Жаріков Антон Юрійович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Рецензент:

Декан факультету фінансів та обліку
Державного
торговельно-економічного університету,
доктор економічних наук, доцент

Тетяна КАНЄВА

